

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Gebete und Betrachtungen - Cod. Wonnenthal 16

Kloster Wonnenthal

Oberrhein, 1585-1615

Lateinische Gebete

[urn:nbn:de:bsz:31-127103](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-127103)

angeflehet dinst hiemeltstern
 vatters vnd vns also furest
 in das vatterlich hertz das
 der gunst vnd der geist seiner
 lieb vnd nym in vns fluche
 vnd in vns würet noch sine
 aller liebsten willen vnd vol:
 bring alle vnser gedent
 wort vnd werck zu sinem
 aller hochsten lob vnd jmer:
 stey lust

Ein huchst gebett von vnser
 lieben frauwen

O maria pectus ego loquar
 ad cor meum tuum speculum
 claritatis angelice et loquar
 ad cor meum mundi dno et adorabo

ad templum s^m dⁿⁱ ab interiorib⁹
 a^ue mee **S**aluo ex intimis p^{re} =
 cordijs meis immaculatu cor tuu
 quod p^{ri}mu sub sole fuit dignu
 suscipere regem egrediente
 p^{ri}o v^{ir}ginitu dei **S**aluo sanctua =
 riu dei singulare quod dedica =
 uit sibi deus in s^pu s^{co} **S**aluo
 s^m s^{co} quod dedicauit sumus
 pontifex celo^{rum} mirabili et inef =
 fabili introitu suo **S**aluo archa
 sanctificationis continet in se
 scriptura **D**igiti dei
Saluo v^{ir}na aurea habens
 celeste mana plenu delicia^{rum}
 angelo^{rum} in te dulce conuiu^{ium}
 in te omⁿia delicia in te electuarium

et sapor omnis gratie **V**alue con
virginem trinitatis inuisibile
paratissimum et nobilissimum recepta
culu in quo diuinitas humani
tati unita est p amoris osculo
Tubilo sempiterno implearis
Tu concha smaragdy cuius
vniuersum mundum cepant que
regi supno man salua sancti
pbatissime fidei dulce ppinasti
nectar in illa hora qua ad pa
litarone angelica exuctasti
verbu bonu dicens **E**cce ancilla
dm fiat michi scdm verbum
tuum **M**agnificet igitur omnis
aia te **O** mater dulcedinis pa
lato et beatitudine paratissimi

misericordia Unde mater salus fluxit
 collaudet omnis lingua per
 eterna p[er]la p[er]lo[rum] **V**aluerit oculi
 virginei om[n]i[um] ordo[rum] felicissimi
 qui splendore p[ri]s eter[n]i ob
 imbrat[um] carnem meruistis vi
 dere leticia ineffabili in forma
 parvuli p[ro] filijs hom[in]u[m] sp[er]i
 ossima **V**aluerit aures vir
 ginee que meruistis audire
 angelo[rum] choros laudibus ex
 tallentes infantem cel[um] ter[ra]q[ue]
 regentem et p[ri]s suavis[si]m[um]
 verbum cavo fectu[m] vagiens inter
 artu[m] p[re]sepia p[ro]positu[m] tribuit
 nobis leticia^{que} om[n]em lacrima[m]
 ab oculis p[er]lo[rum] abstergat **V**aluerit

divini flatus
spirantis quod
imponit ex
art

nates virginis haurientes
divinos flatus spirantis quod
vaporant ex ore dei sic par
inili. caminus ille in quo ar
dit seraphim **O** paradisi
voluptatis **O** divini pectoris
amatoria refrigeratrix, quibus
pulsibus amoris concussim
cor tuum. ad divinos spiritus
dei tanquam auster te proflavit
et spiritum tuum totum attraxit **Sal**
ne os virginis ad osculandum
et saluandum dei filiolum super
cuius ora dignissimum. blandiens
divino infantulo residente in
tuo gremio. et demulcens
ut parvulum angelorum dominum

adoransq; creatore om̄ pro =
 lem ex proprijs visceribus
 genitū **V**alucte manus vir =
 gineæ que meruisti utret =
 tare. et vlnis tremensibus
 baculare deo. quem reli nō
 possut rapere p̄m̄e q; angloꝝ
 pascere in humana respiciē furia
Valucte beatissima ubera q̄ rex
 region celoꝝ qui pasit oīd
 supit de te o virgind pul =
 cissima **V**alucte pedes vir =
 gineæ p̄fecte sequētes vesti =
 giā filij dei in caritate inse =
 parabili quā ip̄sa mortis
 calamitas te matrem non
 distinquit a filio s; transfigit
 mortē vincte pignoris inpta

crucem stetit immobilis **S**alue =
 te uirginem omnia corporis
 membra singula diuine ope =
 rationis instructa nobilif =
 sime manifeste experisa
 que inuicta trinitatis officia
 adimplesti ad summa reuerentia
O uirgo beatissima et omni
 laude dignissima mater xpi
 rarissima. per omnia que bea =
 tissima trinitas in sanctissimis
 membris operata est magna =
 lia sup ead eius opera **E**t
 per ineffabile gaudium quod
 in conceptu et in partu filij
 dei in omnibus membris tuis
 sentisti dignare de singulis

membris tuis dulcedine ve-
 diuandantibus in me stillare
 gram tanta efficacia ut per
 fundatur corpus meum et sua
 mea et sacrificentur omnia
 membra mea et de cetero nunquam
 moueantur ad praua opera
 sed seruiant amori ad leticia et
 per amorem uiuificentur. ve-
 gentur. roborentur. et perfici-
 entur usque ad saturationem
 medullarum vim ossium meorum
Amen

is dicitur
 aporia
 me esse
 nobilitate
 exposita
 in officio
 euerit
 et omni
 uterque
 que de
 et firmis
 magis
 et
 d quod
 uti filii
 in tuis
 regulis

Prologus beati Jeronimi p[ro]f[ess]ori
ad rusticu[m] monachum

Pervenit ad me curatissime
Deuotio frater rusticissime
ut aliqua oratione singulari aut spe
citate bona et uita tibi indicaret
per qua[m] in tuis tribulationibus acce-
rissis neptationibus deu[m] solentius
inuoques et deuocis. **N**on eris em
me inter famulos dei uivop[er]i uisi-
colas anacharitas reclusos religi-
op[er]is monachos fuisse conuersam
apud quos huiusmodi me didicis-
se presumpsit. **A**mp[er]e ergo graui-
ter paruitatis mee munus pre-
cipissimum. mirre fasciatu[m] quod
inter ubera tua amovendu[m] repo-
nes: n[on] et ego illud adeptus sum

no a quolibet d' vulgo. *ba* religi =
 opssimo dignitatis vno ymo ut
 laude eius et bene vere dicam
 aut eius inter mortales p'mi =
 paliter prius aut omnino nulli
 scidus. Est igit' p'mo orō sicut
 parametoz mysterio subtilis et
 phunda. ita est et sanctissime
 comemoracionis sententia sublimis
 et copiosa. Sicut enī ¹⁰⁴ quinquies =
 quinq' clause. quinq' versibus
 dauidicis quinquies dominica de 2
 m oratione quinq' versibus q's
 suffragia vocamus totidem col =
 lectis distinctis. que cū sic ex =
 ponunt' p'p'z minime concordat
 ut ille verus mgroz nihil dis =
 sonū s' sume consonū applicuisse

m ea

credatur. **S** multiplex ille quini-
 rius quibus partibus dñi passionē
 insinuat. In quibus em̄ scriptis p̄p̄o
 mala p̄ nob̄ sustinuit - quibus
 sanguine fudit quibus vulnera
 p̄tulit. **P**rocedit hanc orationem
 quasi quedam prefatio narrans
 ep̄d̄ infirmitate ab eius beatifica
 conceptione usq; ad crucis suppli-
 cium. Hinc quadraginta sex clau-
 sulas signas templi domini
 corporis hoc numero dierum
 compacta post destructionem
 reparata. **S**ubvertit et hystis
 sep̄ recessus de p̄p̄o signas et
 septa etate ep̄s in mundum veni-
 ens qui operibus sep̄ dieq; reatus
 et formatus est maledictiones

quas in adam contraxit euacuauit
Sequitur hanc quinq; partem orō
 conclusio dñice laudis amplitudine
 ionda quatenus qui contrito corde
 huānitatis xpi contemplati sumus
 hūilia tam purgata metis acie
 ad miraculorū eius que diuina
 uirtute operatus est exigamur
 in signa uerus em̄ sol. et sub
 nube carnis latuit. tamē mira
 culorū operustatione mundi tenebrā
 illustrauit. **S**unt em̄ in ea tres
 ete in modū antecedentiū distictē
 indicantes q; p̄ fidem sc̄e trinitatē
 puenit ad gloriose resurrectionis
 octauā. **S**acramentū itaq; hūiū
 sacratissime orationis monet

nos percussim quicq; sensuum ten =
 dere ad se opa mie ac de =
 inde ut p facti sps septiforme
 gratia pueniamy ad resurrectio =
 nis octaua :: Sequit^r oratio ::

Dominica sonda

In noie dñi omne genu flectat^r
 caelestiu terrestriu et infernoy
 quia dñi n̄ ih̄sus xp̄s factus
 est obediens p̄d usq; ad morte.
 morte aute crucis Venite ade =
 remus et prostramur et plore =
 mus aute eod. ppter nos hoim
 factu. nature et legi subiectu.
 fame siti. frigore. Esti. ventis.
 imbribus. oraglyis. ieiunijs la =
 boribus angustijs ceterisq; infir =

mitatus huius huius deo in agone
 confectus. **B**aptizari dignatum.
 teptatum. **E**ptatum. traditum. lauan =
 tem discipulorum pedes. pavente.
 tedente. **I**n agonia prolixius
 exante. sudare tumis guttas sanguinis
 in terra fundente. osculatum.
 comprehensum. ligatum. tractum trusum
Ame **C**ayphe pilato. et herodis
 di pontatum. **A**rusatum. iudicatum.
Dapnatum. alba veste indutum.
 facie conspuum. facie velatum.
Collaphis. ~~alaphis~~ alapis. flum =
 gellus. herundine resum. **V**este
 pyria equum. veste rotineca
 indutum **C**orona spinica strepro
 arundineo adoratione et salu =
 tatione illusum **S**re dens **S**re

in hon
 car de
 inform
 furem
 omnia
 factu
 in form
 factu
 ad mor
 me ab
 t plore
 in piam
 ubi et
 vauit
 in p la
 ipi m

factis dicit et immortalis miserandus
Deus deus meus respice p̄s
 in me quare me dereliquisti lon-
 ge a salute mea verba delir-
 toy meorum **D**eus meus clama-
 bo per diem et non exaudies
 et nocte et non ad inspicienda
 michi **T**u autem in seculo habitas
 laus israel **I**nter sperauerunt
 patres nri. sperauerunt et
 liberasti eos **H**ic clamant
 vult et salui facti sunt. in te
 sperauerunt et non sunt confusi
Ego autem sicut vermis et non
 homo obprobrium hominum et ab-
 iectio plebis **G**loria pro dicitur
 dicitur dicitur **D**icitur noster
 et ne nos **V**erbum caro fac-

tum est et habuabit in nobis
 et vidimus gloriam eius gloriam
 quasi unigeniti a patre plenum
 gratia et veritate **Coll'** Omnis
 sempiternus deus qui humano
 generi ad imitandum humilitatis
 exemplum salvatorem nostrum carne
 sumere et crucem subire fecisti cum
 patre spiritus: ut et patricie spiritus
 habere deumeta. et resurrectionis
 nostris conspiciamur **mercam?** **De eund'**

O Domine ihesu christe adoramus **ayendag**
 te cruci condemnatum crucem hanc
 latentem. In galgata deductum In
 cruce locatum. cui iniquis deputatum
Deus Deus Deus fortis ut o ps

O mnes videntes me deriserunt

per nos
 vire ps
 quisi lon
 de la
 rama
 audiet
 vena
 habita
 aruere
 ut et
 amari
 in re
 profu
 et no
 et ab
 dymal
 in nos
 vero sic

me locuti sunt labijs et mouerunt
caput. **S**perauit in dno eripiat
eum saluum faciat eum qm voluit
Qm tuus qui extraxisti me
de ventre matris mee ab ubere
ribus matris mee: ante pueritiam
sum ex utero. **D**e ventre ma-
tris mee deus meus est in me
discesseris a me. **Q**m tribulatio
propinqua est et non est qui
adiuet. **G**loria pro Syriel. **Syriel**
Syriel pater noster. **H**oc
signum crucis erit in celo: cu dno
ad iudicand venerit. **Collecta**
Deus qui unigeniti filij tui
precioso sanguine unificauit
vexillum pietatis voluisti
comedere ab eos qui eiusdem scie

crucis gaudent honore tua
 quoq; ubiq; facias p[ro]tectione
 gaudere **Deo enim Oratio 3^{im}stag**

O d[omi]ne ih[esu] x[riste] adorand[um]
 re in cruce clavis volne =
 ratum obprobrijs inuicand[um];
 ut descenderes de cruce temptat[um]
 a latronibus inuicand[um]. fellcet
 aceto potat[um] **D[omi]ne d[omi]ne se fortis ut s[ic]**

Quam dederit me vili p[ro]p[ter]
 multa thauri pignora obsederit
 me **S**icut peruehit sup[er] me os furi
 sicut leo rapiens et rugiens **S**icut
 aqua effusus sum et dispersa sut
 oia ossa mea **F**actu est cor meum
 tamq[ua]m cera liquefrens in medio
 ventris mei **H**umit tamq[ua]m testa
 coactus mea et lingua mea adhe =
 sit faucibus meis et in puluerem

mortis deducisti me **S**icut pro et
Syrriel **X**pel' **X**yl' **X**or' noster
Et ne nos **X** **O** mors ero mors
tua. morsus tuus ero inferna
Deus qui pro nobis filium **ro**ll
tuum: crucis patibulum subire
fecisti. ut inimici a nobis expelle
res potestatem. concede nobis
fidelibus tuis. ut antiqui hostis
heptameta superare valeamus
et ab omnibus nos de p'tera tue
maiestatis defende periculis
ut resurrexeris gratia et glo
riam consequamur. **P** eundem

agit vocat.

O Dne ihesu xyste **ado** **O**ro
ramus te in cruce voce
magna clamante **S**anctissimum
spiritum patri commendante **S**ancti
ssimum animam tuam pro omnibus

tuis ponente **S**anguine et aqua
 de latere tuo sanctissimo nobis
 ppinante **T**e regem celi tacq
 vile cadaver et tamq̄ maledictu
 in ligno pendente **S**re Sa. se
 fortis **et** **ut** **po** **Q**m circumdedit
 me canes multi **et** **malu** **malu** =
 nantiu obedit me **H**oderut ma =
 nus meas **et** **pedes** **meos** **dimi**
 merauerut **omn** **ossa** **mea** **et** **sp** =
 si vero conspderauerut **et** **in** =
 spexerut me **dimiserut** **sibi**
 vestimenta mea **et** **sup** **vestem**
 meam miserut **partem** **tu** **aut**
dn **ne** **elongaueris** **auxiliu**
tuu **ad** **defusione** **mea** **conspice**
Arue **a** **franca** **deus** **anima**
meam **et** **de** **manu** **caris** **unice**
mea **G**la **pro** **h**yl **et** **h**yl **et** **h**yl **et** **h**yl

nr Et ne nos **X** Christus factus est
pro nobis obediens usque ad mortem.
mortem autem crucis **coll**. **R**espice
qs dnc sup hanc famuliam tuam
pro qua dnc nr ih̄s christus non
dubitavit manibus tradi nocen-
tia. et crucis subire tormentum

Per eiusd

Dorstag

O dnc ih̄s criste ad **Oratio**
ramus te in sepulchro
positum. lapide obvolutum. a mi-
libus custoditum. a mulieribus
questum. a sedentibus in tenebris
et umbra mortis et vniuersi-
tis te querentibus semp inueni-
tum **Deus. se for. ult 6 ps**
Salua me op ore leonis: et
a cornibus unicornium humilita-
tem meam **N**arrabo nomen tuum

fratribus meis in medio ecclesie
laudabo te **Q**ui timetis dnm
laudate eum. Omnes sum semen
iacob glorificate eum **V**incat
eum omne semen israhel qm
no speravit neq; desepit de gre
ratione pauperis **N**ec auertit
facie sua a me. et ad clamorem
ad eum respiciuit me **G**loria pri

Syruel **X**pel **S**yruel **I**n pace **E**t ne nos
indignum factus est locus eius
Et habitatio eius in syon **C**ollea

Deus qui in filij tui humilitate
iuremto mundu excepisti. fidelibz
tuis ppetua concede leticia. ut
quos ppetue mortis eripuisti ra
sibus. gaudijs facias sempiter mis

O **O**ratio **O** **O** **O**
dne ihesu xiste adoramgre
friday

a morte resurgente Ad relos aspen
 dente. ad dectm priu sedentem
 spiritus sanctus paracletus mit
 tente. viuos et mortuos iudica

Sicut dicitur forte arripit **ps**

Aput te laus mea in ecclesia
 magna. uota mea reddid in con
 spectu timenciu eu **A**dent pau
 peres et saturabunt^r et lauda
 bunt dnm qui requirit eu viues
 corda eoz in seculis seculi **R**e
 miferentur et conuertentur ad
 dnm conuerse fines terre **E**t
 adorabunt in conspectu eius. vi
 uerse familie gentiu **Q**uonia
 dnm est regnu et ipse domina
 bitur gentiu **G**loria pri **S**yl **X**p
Syl **X**p **S**yl **X**p **E**t na nos **S**yl **X**p
 regit dnm de sepulchro. **S**yl **X**p

nobis pependit in ligno **Collecta**

Oeus qui ad eternam vitam in
 cristi resurrectione nos reparas
 erige nos in virtute spiritus
 sancti. ad consedente in doctera
 tua salutis nostre auctore. ut qui
 ppter nos iudicandus aduenit.
 pro nobis pie iudicaturus adue-
 niat **Ihs** ^{spis} ~~spis~~ ^{spis} ~~spis~~ **Oratio**

Orationes agimus tibi dñe ihu
 criste pro vniuersis bene-
 factis tuis: adorantes te verum
 omnipotentis deū a patre patri:
 archis promissum: a spiritu sco
 per prophetis predictū **Ma-**
 rie virginis ab angelo nūnciatū.
 pastoribus indratū. ab angelis
 tollandū. stella designatū
 a magis adorandū. In templo

Dni cu hostijs p̄sentatu In ulnis
symeonis gestatu **D**nm deū vite
et mortis et saluatore mudi
ab eo p̄dicatu **C**onfessionibus
anne veneratu In egypto salua =
tūm **A**b egypto reuoratu In hys
que prius tū sud a parentibus in =
uentū **P**oma q̄ria in ysaia
legente **A** p̄cumpre demonstrea =
tu **A** p̄re de celo in iordane testi =
ficatu In colube specie a sp̄ritu
s̄cto **V**isitu In deserto tōmo =
ratu **Q**uadragesima diez absti =
nencia maceratu **A** t̄ptatore
nō sup̄atu ab angelis ministra =
tūm In nūprijs manifestatu **D**i =
sipuloz collegio app̄batu In m̄de
transfiguratu **D**oce patris cla =
visatu **I**mpando ventis et mari

miraculorum Infirmorum curacione
 mortuorum resuscitacione Peccatorum
 remissione Puerorum in palmis
 obuiacione Celestis vocis in
 natione Contra te venerendum
 prostratione Auricule restituc
 tione A morte resurrectione
 in celum ascensione Spiritus sancti
 missione glorificati Venturis
 in deo seculi qui sedes ad dex
 teram patris misere nobis. quia
 tu solus sanctus. tu solus dominus. tu solus
 altissimus Ihu criste tu pro spiritu
 In gloria dei patris amen **Deus**
 sic fortis ut **s. ps. Manducave**
rut et adorauerunt omnes pingui
es terre. in conspectu eius cadet
omnes qui descendunt in terram
Et uia mea illi uiuet et se

men meū seruiet ipsi. **A**nuna =
abitur dno generatio ventura
et amirabunt celi iustitiam eius
pplo qui nascetur que fecit
dnus. **G**loria patri. **S**yrriel. **S**yrriel
Syrriel. **P**atze noster. **E**t ne
nobis. **Q**uius deus magnus
sic deus noster. **T**u es deus q
facis mirabilia. **coll.** **A**mulos
tuos qd dno tua pietas no dese =
rat. quos in confessione sancte
trinitatis nos credimus esse sal =
uandos. **P**ax domini. **ps**

Dixi custodiam vias meas
ut no delinqua in lingua
mea. **P**osui ori meo custodiam
tu confisteret pater aduersum
me. **O**mnium et humilitatis

sum et filii a bonis. et dolor
 meus renouatus est. **Q**uia
 luit cor meum intra me et in
 meditatione mea exardescet
 ignis. **L**ocutus sum in lingua
 mea notum fac michi dñe finem
 meum. **E**t inimicorum dierum meorum
 quibus est. ut sciam quid desit
 michi. **A**re mensurabiles po-
 fuisti dies meos. et substantia
 mea tanquam nichilum ante te.
Verumtamen vniuersa vani-
 tas omnis homo viuens. **V**erum-
 tamen in ymagine pertransiit
 homo sed frustra conturbatur.
Quesuripat et ignorat cui
 congregabit ea. **E**t nunc que
 est expectatio mea nonne dñs

et substantia mea apud te est
Ab omnibus iniquitatibus meis
 exue me. obprobrium insipienti
 dedisti me. **O**mnium et non
 aperui os meum. quoniam tu fecisti a-
 moue a me plagas tuas. **A**for-
 titudine manuum tue. ego defeci
 in increpationibus. propter ini-
 quitate corripuisti hominem
Et tabescere fecisti propter auaritia
 animam eius. **V**eritate uane
 conturbatur omnis homo. **Q**uoniam
 di oratione mea domine et depre-
 catione. auribus percipe laci-
 mas meas. **R**epleas quoniam adue-
 na ego sum apud te et pere-
 grinus sicut omnes patres
 mei. **R**emitte michi ut refri-
 gerer principibus et apostolis

non ero **G**la p̄ri Ky' & pel' Ky'
 Pater noster **E**t ne nos **l**oru =
 nutus sum in lingua mea notu
 fac michi dno sine meu **E**t
 numerz diez mearz quibz est
 ut sciam quid desit michi **coll'**

Pra q̄s dne visitatione tue
 corda et corpa nra. quatenz
 mandatorz tuoz diligentz tu
 studia p̄uigles tibi dno deo
 pulsant confestim aperiamz
 tui vniuz et v̄gō ad deo p̄re
 in v̄ntate.

sic lege. puri
 fira q̄s dne
 v̄p̄tate tua
 corda et corpa
 nra q̄s et

Antha d' b̄ra virgīe sc̄dm ordmem
 alphabeti. quāq; vocales et interp̄tuz marie.

Habe beatissima ciuitas diuinitate
 eterne felix gaudio habitacu =
 lum iusticie hospitatis lilium
 mater nobilis obsera plasma =

te est
 bus meis
 sp̄ch
 et non
 scribi a
 uis for
 po de fer
 pter im
 minem
 arantū
 de vone
 Nou
 et de pre
 age lori
 fm adue
 et pare
 ab res
 et v̄p̄ri
 aplius

torem quatenus redemptor sag =
 uine tuetur ut vinetis
 xpo ymnizemus zyma costi =
 quid. expurga ipius oraculo
 vite mediatriue augeliatriue
 reparatriue illuminatriue
 adiutriue veni inua reu gni
 triue omnipotentis Amen

Dies sint sieben hornen das
 erst Gebett

Herr ihesu xriste O du vn =
 schuldiges lornin Ich ex =
 man dich der gottlichen lieb in
 der du fur mich hast gelitten
 des inbrunstigen ernstes der an
 dem oleyberg din wallendes
 blut goß usz allen dinen gliedern
 off die erd als der regen sine tropff =